

Mirjana Legac, dipl. ing. biologije
muzejski savjetnik,
Prirodoslovni muzej Rijeka,
Lorenzov prolaz 1, 51000 Rijeka

Prilog poznavanju školjkaša (*Bivalvia*) Novigradskog područja

Sažetak

Školjkaši novigradskog područja nisu bili do sada sustavno istraživani. Međutim, postoje brojni podaci u literaturi na temelju kojih možemo steći približan uvid u faunu školjkaša toga područja. Zabilježeno je 35 vrsta školjkaša iz 12 porodica. Kako je broj zabilježenih vrsta relativno nizak, poželjna su dodatna istraživanja.

Ključne riječi: školjkaši, sistematika, novigradsko područje, Jadransko more.

1. Uvod

Od 18. stoljeća do danas, od Istre i Rijeke, na sjeveru, pa do zadarskog područja, na jugu, Novigradsko i Karinsko more u znanstvenim i usmjerenim istraživanjima morske flore, faune i životnih zajednica ostalo je po strani. Stoga se, s razlogom, nameće potreba sustavnih faunističkih i biocenoških istraživanja u budućnosti.

Novigradsko je područje relativno bogato vrstama riba selica (papaline, srdele, skuše, incuni i nekada tune) i prirodnim nalazištima školjkaša (dagnje i ranije kamenica). Prema Basioliju¹, lov kamenica prvi put je opisan godine 1606. u kanjonu Zrmanje, do Obrovca. Autor navodi: "Kamenice su se već u prošlom stoljeću izvažale u inozemstvo jer su, navodno, bile prikladne za to uslijed otpornosti održavanja na životu na kopnu". Osim toga, između dva svjetska rata, kao i poslije, postojao je pokusni uzgoj kamenica i dagnji, ali bez većeg uspjeha.

U radu su razmotreni literarni podaci, počevši od Danila i Sandrija² kao i Brusinina zbirka mekušaca, pohranjena u Hrvatskome prirodoslovnom muzeju u Zagrebu. Pritom je revidirano nekoliko vrsta školjkaša iz zbirke uz pomoć dostupnih izvora iz

područja sistematike školjkaša^{3,4,5,6,7}. Za sistematsku raspodjelu i nazivlje školjkaša korišten je Sabelli i dr.⁸

2. Novigradsko i Karinsko more – značajke područja

Novigradsko more zaprema 28,65 km površine, a spojeno je s Velebitskim kanalom, prolazom zvanim Morsko ždrilo. Najveća dužina iznosi 11 km, a širina oko 5 km, prosječna je dubina 23 m (najveća dubina 37 m). U njega utječu rijeka Zrmanja, te periodični potoci Bašica i Draga, čije vode osjetljivo smanjuju slanooću Novigradskog mora.

Karinsko more spojeno je s Novigradskim uskim prirodnim tjesnacem Karinskim ždrilom ili Tisnom. Zaprema površinu od 5,5 km. Slatku vodu dovodi potok Karišnica, koji tijekom ljeta presuši, pa slanooća mora poraste.

Oba mora ulaze duboko u kopno. Pod njegovim su utjecajem, čineći posebnu, ali često ugroženu životnu sredinu. Prema Basioliju¹, nakon obilnih kiša, jaki dotoci slatke vode u Novigradsko more uzrokuju učestale pomore dagnji i kamenica. Takve su nepogode zabilježene u godini 1872. i 1877., kao i 1948/49. I vrlo oštra zima 1956. prouzročila je velik pomor dagnji, koje su se, međutim, ubrzo oporavile. Prirodoslovac prof. Dudan je u “Gospodarskon listu dalmatinskom” iz 1878. pripisao propadanje prirodnih naselja kamenica posljedici naglih sniženja saliniteta sa zamuljivanjem kao i “ludo ribanje i glib s travom”⁹.

3. Školjkaši novigradskog područja

Najpoznatiji je školjkaš dagnja (*Mytilus galloprovincialis*), koja čini u Novigradskom moru gusta naselja, čak do 7 m dubine. Prema Basioliju¹, stanovnici Novigrada, Posedarja, Prigrade i Karina skupljali su prirodne dagnje i do 100 tona godišnje. Od toga je ulov iz Karinskog mora iznosio oko 70 tona, a služio je za prehranu tamošnjih stanovnika, dok je manji dio dagnji dospijevao na tržište. Ljuštore školjkaša prodavale su se tvornici u Zadar za preradu u koštano brašno. U Novigradskom su moru kamenice (*Ostrea edulis*) rijetke. Ranije ih je najviše bilo u prirodnim naslagama duž obale Karinskog mora i bile su poznate po dobrom okusu i velikim primjercima. Prema istom autoru, u Karinskom ždrilu, u manjem broju primjeraka, javlja se jakovska kapica (*Pecten jacobaeus*), kojoj pogoduje pjeskovito dno i strujanje mora. Isto tako, u Karinskom moru obitava školjkaš *Lutraria elliptica* zvana “skipa”, koja se može rijetko uloviti jer živa nikad ne izlazi iz pjeska. Iz Novigradskog mora, na riječku ribarnicu donosila se na prodaju uz dagnju i školjka *Flexopecten glaber*. Više primjeraka te vrste, iz ulova u godini 1979. i 1981., pohranjeno je u malakološkoj zbirci Prirodoslovnog muzeja u Rijeci. U novigradskom području mogu se naći i drugi jestivi školjkaši čije bi količine bilo poželjno istražiti.

4. Brusina u potrazi za skupljačima morske faune

Spiridion Brusina (1845-1908) zadužio je znanost neumornim prikupljanjem podataka o našim zaboravljenim istraživačima prirodoslovcima, kao i vrsnim amaterima skupljačima i vlasnicima zbirki morske faune. U doba kada je živio i radio, Brusina je bio na visokoj razini tadašnje znanosti o moru. Prema Brusini¹⁰, prvi se malakologijom u Dalmaciji počeo baviti dr. Antun Viličić (liječnik, podrijetlom s Hvara), koji je posjedovao i zbirku. Međutim, "... pravi osnivači Dalmatinske morske malakologije jesu pokojni Sandri i Dr. Danilo, nezaboravni učitelj moj. Oni se proslaviše time, što su u gimnazijskom programu od 1855. objelodanili prvu radnju o morskoj malakologiji, a radi se o ljušturnjacima okoline Zadarske; odmah godinu dana za tim objelodaniše i popis gasteropoda". U Zadru su mnogi posjedovali malakološke zbirke o kojima Brusina¹¹ iznosi sljedeće: "Za moje doba kad sam sedmi ili osmi gimnazijski razred polazio obstojalo je u Zadru ništa manje nego 14 zbirka, većinom samih konhilija, koje su posjedovali, osim gimnazijskog kabineta, Vigil Baldo; Stiepan Barbieri, tajnik dalmatinske vlade; gimnazijski kateheta Jakop Boglić; gosp. Franjo Böhm, ravnatelj gimnazije; gosp. Grüll, činovnik glavnog vojničkog zapovjedništva; Katić, vojni tehničar; Blaž Klečak, činovnik ravnateljstva financije; Mirko Koludrović, činovnik kod glavne zemaljske blagajne; Dragutin pl. Nagl, nadporučnik topništva; mladi Ernest Torre i napokon ja, koji sam kod sve ove gospode stvari označio i sistematično uredio".

Iz Brusinih zapisa možemo zaključiti da je Zadar tih godina bio poznato središte skupljanja i obrade, kako kopnene, tako i morske malakološke građe. Razmišljajući danas o tome, zaključujemo kako je Brusina, s pravom, krenuo u "potragu" i tako "otkrivao" vrijednosti jadranskih faunističkih istraživanja. Često spominjani od Brusine, Danilo i Sandri², u popisu morskih školjkaša zadarske okolice prvi put navode vrste i za Novigrad, iako su već ranije bile poznate dagnje i kamenice.

5. Nazivlje novigradskih školjkaša

Nazive za školjkaše zapisao je Vinja¹². Tako u Novigradu kamenicu (*Ostrea edulis*) zovu OŠTRIGA, dagnju (*Mytilus galloprovincialis*) DAGNJA, perisku (*Pinna nobilis*) LOSTURA, srčanke-čančice (*Cerastoderma glaucum*, *Acanthocardia aculeta*, *A. echinata* i dr.) GUNGULA. Bez naznake znanstvenog nazivlja su navodi i imena kao kapičanjka, kapapijera i prnjavica. Pretpostavljam da se prva dva naziva odnose na jakovsku kapicu (*Pecten jacobus*).

Faber¹³ i Basioli¹ bilježe za vrstu *Lutraria elliptica* naziv SKIPA. Od Brusine¹⁴ doznajemo da su hrvatski nazivi roda *Tapes*: kućica, lisanka, puzica; pa je tako vrsta *T. virgineus* NOVIGRADSKA PUZICA ili PUŽICA prema Faberu¹³. Za vrstu *Aequipecten glaber proteus*, Brusina¹⁴ predlaže naziv MIGAVICA NOVIGRADSKA, jer "... Primorci imaju i pravo hrvatsko ime baš za te i srodne vrste, n. pr. *P. opercularis*, a to je migavica".

6. Rezultati i rasprava

Na osnovi literarnih podataka načinjen je pregled školjkaša s naznakama sistemske pripadnosti (Tab. 1). Uz validne nazive vrsta navedene su i istoznačnice (sinonimi) upotrijebljene za školjkaše novigradskog područja. U tablicu su unesene revidirane vrste iz Brusinine zbirke (Zagreb), uz naznaku validnog naziva vrste i to: *Mytilus lineatus*, prema Nordsiecku⁴ i Parenzanu⁶, *Lutraria angustior* i *L. magna* prema Tebbleu³ i Poutiersu⁷, te vrste *Tapes rhomboides* i *Ruditapes decussatus* prema Fischer-Pietteu i Métivieru⁵.

Za Novigradsko je područje utvrđeno 35 vrsta iz 12 porodica. U Tablici 1. su unesene i tri vrste školjkaša koje navode Danilo i Sandri² i Brusina¹⁰, prema čijim nazivima nije utvrđena sistematska pripadnost.

Već su Danilo i Sandri² naveli 19 vrsta školjkaša za Novigrad. Spominju rijetke ili vrlo rijetke kao: *Arca noae*, *Mytilus barbatus*, *Pecten jacobaeus*, *Cardium aculeatum*, *Cardium Erinaceum* i *Cytherea fasciata* (izvorni nazivi autora). Uz vrstu *Pecten jacobaeus* autori navode i srodnu vrstu *Pecten maximus*, koja za sada nije potvrđena u istočnom dijelu Jadrana iako je Sabelli i dr.⁸ bilježe za Sredozemlje. Brusina¹⁵, među opisanim vrstama Danila i Sandrija², ističe jestivog školjkaša *Tapes virginea* kao čestog za Novigrad. Za istu vrstu Basioli¹ bilježi da se rijetko susreću primjerci u Karinskom moru. U Brusininoj zbirci¹⁶, pod rednim 537 i inventarnim brojem 2721, nalazi se 17 primjeraka *Tapes edulis*. Revidirani primjerci upućuju da se njih 15 (veličine 36,4/34,4-58,0/39,6 mm, (gdje prva brojka označava dužinu ljuštura, a druga visinu) odnosi na *Tapes rhomboides*, a dva primjerka pripadaju vrsti *Ruditapes decussatus*. Brusina¹⁴ za *Tapes rhomboides* navodi: "... novigradska puzica, tj. *Tapes virgineus* (L.), koju je Linné, opisao baš iz Jadranskog mora, najveće su puzice naše faune".

Za vrstu *Chamelea gallina* Brusina¹⁴ kaže "... pošlo mi je za rukom skinuti obrazinu krive *Venus senilis* dalmatinskih sabirača. Danilo i Sandri prvi su opisali tobožnju *Venus senilis*, koja da je veoma rijetka kod Zadra. U drugom su opisu dodali: "rara molto a Novegradi, frequente nel Veneto" (vrlo rijetka u Novigradu, česta u Veneciji).

Danilo i Sandri², kao i Faber¹³ umjesto dagnje *Mytilus galloprovincialis*, pogrešno navode *Mytilus edulis*, koja je karakteristična za područja sjevernih mora.

U Brusininoj zbirci pregledane su i revidirane vrste roda *Lutraria* Lamarck, 1799. Prema Ilijanić i Stošić¹⁶, pod rednim brojem 548, navodi se *Lutraria oblonga* Chemn. s dva inventarna broja. Prvi broj 2754 s pet inventiranih primjeraka odgovara vrsti *Lutraria angustior*. Biometrijska mjerenja upućuju na to da veličine ljuštura iznose: 110,7/54,7; 111,2/56,0; 116,5/60,6; 116,5/61,8 i 119,8/60,3. Primjerak pod brojem 2755 određen je kao *Lutraria magna* veličine 122,5/54,2. Pod rednim brojem 549 navodi se *Lutraria elliptica* Lam. s četiri inventarna broja, od kojih se 2756 i 2758 (oznake živ) odnose na vrstu *Lutraria angustior* vel. 86,2/35,0 i 98,7/53,0; oba zabilježena za Novigrad. Revidirani su i primjerci 2757 i 2759 s naznakom "Jadran". Prvom broju pripada vrsta *Lutraria angustior*, dok se drugi treba voditi kao *Lutraria* sp. (zbog dotrajalih ljuštura nije bilo moguće odrediti pripadnost vrsti).

Ilijanić i Stošić¹⁶ navode ukupno 13 vrsta školjkaša s naznakom Novigrad, a jednu (*Syndesmya tenuis*) s naznakom Posedarje. Zanimljiv je podatak da se više od 100 primjeraka odnosi na vrste *Mytilus lineatus*, *Pecten proteus* i *Syndesmya tenuis*, a 50-ak primjeraka na *Mytilus galloprovincialis*.

Tablica 1. Popis školjkaša novigradskog područja. Sistematika i naziv vrsta (Sabelli i sur., 1990; *Fischer-Piette i Métivier 1971; **Dijkstra-priopćenje).

Table 1. A list of bivalve species in the Novigrad area. Species classification and nomenclature (Sabelli et al. 1990; *Fischer-Piette i Métivier 1971; **Dijkstra (persn. comm.).

TEKUĆI BROJ CURRENT NR.	VRSJE SPECIES	IZVORI SOURCES
	ARCIDAE	
1.	<i>Arca nuxia</i> Linnaeus, 1758 <i>Arca nuxia</i> L. var. <i>subquadrata</i>	A
	MYTILIDAE	
2.	<i>Mytilus galloprovincialis</i> Lamour., 1819 <i>Mytilus galloprovincialis</i> Lam. var. <i>incurvus</i> var. <i>sericeus</i> <i>Mytilus succineus</i> Sordani <i>Mytilus edulis</i> L. var. <i>a. incurvus</i> var. <i>b. sericeus</i> <i>Mytilus squamiformis</i> Poli	E1, G, H E1 E1 A A, D A A E1
3.	<i>Mytilaster lineatus</i> (Gmelin, 1791) <i>Mytilus lineatus</i> Gmel. <i>Mytilus Sabelli</i> Forst.	G E2
4.	<i>Mytilaster marmoratus</i> (Poli, 1795) <i>Mytilus marmoratus</i> Poli var. <i>squamiformis</i> no b., var. <i>a. Phil.</i>	A, E1 E1
5.	<i>Mytilus turbotus</i> (Linnaeus, 1758) <i>Mytilus turbotus</i> L.	A
6.	<i>Mytilus sericeus</i> (Lamour., 1819) <i>Mytilus turbotus</i> Lam.	E1
7.	<i>Mytilus phaeocellus</i> (Philippi, 1844) <i>Mytilus rosacea</i> Sordani var. <i>sanguinolentus</i>	A
	PENIDAE	
8.	<i>Penaeobola</i> Linnaeus, 1758 <i>Penaeobola</i> L. (= <i>musculus</i> Lam.)	H

REDNI BROJ CURRENT NR	VRSTE SPECIES	IZVORI SOURCES
	TECTILIIDAE	
9	<i>Mactra jacobaea</i> (Lioassou, 1958) <i>Mactra jacobaea</i> L. <i>Mactra jacobaea</i> Lioassou var. <i>nigro-aurata</i> <i>Mactra jacobaea</i> <i>Mactra rosacea</i> Lioassou	♂ A, BI BI F A, BI
10	<i>Chlorixa rouleiata</i> (Pali, 1905) <i>Mactra roulei</i> Lioassou	A
11	<i>Chlorixa varia</i> (Lioassou, 1958) <i>Mactra varia</i> Lioassou	A, BI
112	<i>Phaenogaster flavus</i> (Pali, 1905) <i>Mactra phaeogaster</i> Lioassou	BI
113	<i>Phaenogaster glaber</i> (Lioassou, 1958) <i>Mactra glaber</i> Lioassou var. <i>a pluscausa</i> var. <i>b minusca</i> <i>Mactra glaber</i> L. <i>Mactra glaber</i> Chassou <i>Mactra graeca</i> Solon <i>Chlorixa glaber graeca</i> Solon	A A A ♂ E ♂ BI
	A. FORMICIDAE	
14	<i>Anarca erhygma</i> Lioassou, 1958 <i>Anarca erhygma</i> Lioassou <i>Anarca erga</i> Lioassou <i>Anarca erhygma</i> L. <i>equanula</i> L. <i>Anarca erhygma</i> L. <i>radialis</i> St. acc.	BI BI ♂ ♂
15	<i>Paradicarica paralyfarsis</i> (Lioassou, 1961) <i>Anarca paralyfarsis</i> L. <i>Anarca paralyfarsis</i> Lioassou <i>Anarca paralyfarsis</i> Pali	♂ BI BI
	OSTREIDAE	
16	<i>Ostrea edulis</i> Lioassou, 1958 <i>Ostrea edulis</i> L. <i>Ostrea fatisca</i> L. <i>Ostrea adhaica</i> Lioassou <i>Ostrea (arselliana)</i> St. acc.	A, F A ♂ ♂

REDNI BROJ CURRENT NR	VRSTE SPECIES	IZVORI SOURCES
	CARDIIDAE	
17	<i>Acanthocardia aculeata</i> (Linnaeus, 1758) <i>Cardium aculeatum</i> L. <i>Cardium aculeatum</i> Linnaeus	A, H B1, C
18	<i>Acanthocardia aculeata</i> (Linnaeus, 1758) <i>Cardium aculeatum</i> L.	A, H
19	<i>Acanthocardia aculeata</i> (Salgado, 1786) <i>Cardium aculeatum</i> Linn. <i>Cardium aculeatum</i>	B1, G A
20	<i>Acanthocardia subaculeata</i> (Linnaeus, 1758) <i>Cardium subaculeatum</i> L. <i>var. a. elegans</i> <i>var. b. vitatum</i>	A A A
21	<i>Plagiocardium papillatum</i> (Poli, 1795) <i>Cardium papillatum</i> Poli	B1
22	<i>Laevicardium oblongum</i> (Quoy, 1791) <i>Cardium oblongum</i> Cuvier <i>Cardium oblongum</i> Quoy	G A, B1
23	<i>Cardiasteria glauca</i> (Poli, 1799) <i>Cardium glauca</i> L.	H
	MACTRIDAE	
24	<i>Astarte subarctica</i> (Linnaeus, 1758) <i>Astarte tarentina</i> Quoy <i>Astarte tarentina</i> Quoy <i>A. subarctica</i> var. Poli	A B1
25	<i>Litrana angustior</i> Philippi, 1844 <i>Litrana edgatica</i> Linn. <i>Litrana edgatica</i> <i>Litrana edgatica</i> Cuvier	B1, D, E, G F G
26	<i>Litrana magna</i> (De Cassin, 1778) <i>Litrana edgatica</i> Cuvier	C, G, H, I, J
	SCROBICULARIIDAE	
27	<i>Scrobicularia pinnata</i> (De Cassin, 1778) <i>Scrobicularia pinnata</i> Poli	E
	SEMELIIDAE	
28	<i>Astra aggregatum</i> (Richardson, 1843) <i>Semelium aggregatum</i> Richardson	C
29	<i>Astra tenuis</i> (Mason, 1803) <i>Erycinia tenuis</i> - <i>E. trigona</i> Richardson <i>Synalmonia tenuis</i> Mason	C G

KRINI BROJ CURRENT NR.	VRSNE SPECIES	IZVORI SOURCES
	VE MERIDAE	
30.	<i>Cytherea galatina</i> (Linnaeus, 1758) <i>Cythere galatina</i> (L.) <i>Venus galata</i> Ewers	B2 B1
31.	<i>Cytherea foveolata</i> (Da Costa, 1778) <i>Cytherea foveolata</i> <i>Venus foveolata</i> Donovan	A B1
*32.	<i>Eudalmanella decussata</i> (Linnaeus, 1758)	I
*33.	<i>Tellina clausa</i> (Gmelin, 1791) <i>Tellina clausa</i> (Gmel.)	B1
*34.	<i>Tapes rhomboides</i> Pennant, 1777 <i>Tapes rhomboides</i> Linna <i>Tapes edulis</i> Chemnitz <i>Tapes edulis</i>	B, B2 D, G F
	PANDORIDAE	
35.	<i>Pandora plana</i> (Montagu, 1803) <i>Pandora ebena</i> Leach	B1

Vrste novigradskog područja čija sistematska pripadnost nije utvrđena.

1. *Ostrea plicatula* Gmel. B1
2. *Tellina onix* B1
3. *Pandora squamula* A

Izvori (Sources): (A) Danuilo i Sandri, 1855; (B) Brusina 1866, (B1) Brusina 1891, (B2) Brusina 1907, (C) Stossich 1880, (D) Faber 1883, (E) Carus 1889-1893, (F) Basioli 1956, (G) Ilijanić i Stošić 1972, (H) Vinja 1986, (I) Legac, neobjavljeno (unpublished).

7. Zaključak

Prema literarnim podacima i revidiranim vrstama iz zbirke S. Brusine, za Novigradsko je područje zabilježeno 35 vrsta školjkaša iz 12 porodica i tri čija sistematska pripadnost za sada nije utvrđena. Pretpostavlja se da bi taj broj mogao biti znatno veći. Zbog neistraženosti toga vrlo zanimljivog područja preporuka je da se u dogledno vrijeme priđe sustavnim istraživanjima, kako faunističkim, tako i biocenoškim.

8. Literatura

- [1] Basioli, J., 1956: Ribarstvo Novigradskog područja. *Morsko ribarstvo* 8(11): 371-376.
- [2] Danilo, F. i G.B. Sandri, 1855: Elenco nominale dei molluschi lamellibranchiati marittimi raccolti nei contorni di Zara. Nel programma dell'i. r. Ginnasio di Zara: 1-20.
- [3] Tebble, N., 1966: British bivalve seashells. A handbook for identification. The British Museum (Natural History) London: 212 pp.
- [4] Nordsieck, F., 1969: Die europäischen Meeresmuscheln (*Bivalvia*). G. Fischer Ver. Stuttgart: 256 pp.
- [5] Fischer-Piette, E. & Métivier, B., 1971: Revision des Tapetinae (Mollusques Bivalves). *Mémoires Mus, um Nat. Hist. Natur., Série A. Zool.*: 1-106.
- [6] Parenzan, P., 1974: Carta d'identità delle conchiglie del Mediterraneo. II. Bivalve 1. Ed. Bios Taras Taranto: 277 pp.
- [7] Poutiers, J.M., 1987: Bivalves (Acephales, Lamellibranches, Pelecypodes). In: Ficher W., Schneider M., Bauchot M.L. (eds). *Mediterranee et Noire Mer. Vegetaux et invertebrates. FAO-ECEE 1*: 371-512.
- [8] Sabelli, B., R. Gianuzzi-Savelli, D. Bedulli, 1990a: Catalogo annotato dei molluschi marini del Mediterraneo. Ed. Libreria Naturalistica Bolognese, 1: 273-341.
- [9] Morović, D., 1951: O ugibanju kamenica u Novigradskom i Karinskom moru 1877. g. *Morsko ribarstvo* 3(5): 102.
- [10] Brusina, S., 1891: Imenik morskih ljuštunjaka okoline Zadarske Dr. F. Danila i G.B. Sandrija sa uvodom od S. Brusine. Elenco dei Molluschi lamellibranchiati dei dintorni di Zara del Dr. F. Danilo e G.B. Sandri con introduzione di S. Brusina. *Glasnik Hrvatskog naravoslovnog društva* 6: 82-108.
- [11] Brusina, S., 1872: Naravoslovne crtice sa sjevero-istočne obale Jadranskoga mora sabrao godine 1868. i 1871. (Dio I). *Rad JAZU*, 19: 105-177.
- [12] Vinja, V., 1986: Jadranska fauna. Etimologija i struktura naziva. II. *JAZU-Zagreb, Logos-Split*: 337-394.
- [13] Faber, G.L., 1883: Fisheries of the Adriatic and the fish thereof. Ed. B. Quaritch London: 1-292.
- [14] Brusina, S., 1907: Naravoslovne crtice sa sjevero-istočne obale Jadranskog mora. IV. *Rad JAZU*, 171: 66-91.
- [15] Brusina, S., 1866: Contribuzione pella fauna dei Molluschi Dalmati. *Verh. zool.-bot. Ges. Wien* 16: 1-134.
- [16] Ilijanić, V. i M. Stošić, 1972: Popis zbirke mekušaca (Mollusca) Spiridiona Brusine. *Publ. Hrv. Nar. Zool. Muzeja Zagreb* (6): 59-82.
- [17] Stossich, M., 1880: Prospetto della Fauna del Mare Adriatico. Parte II. Mollusca IV. *Boll. Soc. adr. Sci. nat. Trieste* 5: 236-286.
- [18] Carus J.V., 1889-1893: *Prodromus faunae Mediterraneae* II. Mollusca, Pelecypoda. E. Schweizerbart, Stuttgart: 62-174.

Mirjana Legac

Contribution to the Knowledge of Bivalve Molluscs of Novigrad Waters

Summary

There have been no systematic studies on the Novigrad waters bivalves so far. However, there is a series of written sources offering an approximate insight into bivalve communities within the area. There have been 35 species belonging to 12 families recorded so far. The number of recorded species being comparatively scarce, further research work is considered more than desirable.

Key words: bivalves, systematics, the Novigrad waters/area, the Adriatic Sea

Contributo alla conoscenza dei lamellibranchi (bivalvia) nell'area di Novigrad

Sommario

Nessuna ricerca sistematica è stata finora condotta sui lamellibranchi dell'area di Novigrad. Tuttavia esiste una vasta bibliografia da cui ricavare informazioni che permettono di tracciare un quadro della fauna dei lamellibranchi della zona. Vi sono registrate 35 specie di lamellibranchi provenienti da 12 famiglie. Essendo il numero delle specie registrate relativamente basso sono indispensabili ulteriori ricerche.

Parole chiave: lamellibranchi, ricerca sistematica, area di Novigrad, mare Adriatico